

СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р Светла Костадинова Михалева, Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“, катедра „Администрация, управление и политически науки“, Научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство“ (Публична администрация) в УНСС.

Автор на дисертационния труд: Боряна Василева Маринкова

Тема на дисертационния труд: “Управление на кризи в публичното здравеопазване чрез маркетингови методи”

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 2807/ 20.10.2022 г. на Зам-ректора по НИД на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Докторантката Боряна Маринкова се е обучавала по докторска програма в професионално направление 3.7. „Администрация и управление“ към катедра „Публична администрация“, факултет „Управление и администрация“ на УНСС по научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство“ (Публична администрация) и е зачислена в задочна форма на обучение.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният за защита дисертационен труд е с обем 176 стр., въведение, три глави, заключение, 8 таблици и 23 фигури, списък на използваната литература – 193 източника на български, английски, испански, немски, френски и др. езици, в т.ч. нормативни документи.

Дисертационният труд е посветен на интересна и значима проблематика с нарастваща актуалност, тъй като кризите в системата на публичното здравеопазване засягат практически почти всички слоеве на населението у нас, защото водят до тежки последици не само за здравето и работоспособността на хората, но и до сериозни щети за икономиката и социално-икономическото развитие на страната. Става дума не само за милиони жертви на световни пандемии (напр. COVID-19), рязко нарастване на броя на инвалидизираните и тежко преболедевалите пациенти, но и със сериозни психологически последици за съвременното общество и отделните личности. Особено болезнени са едни от най-драматичните проявления на кризите в публичното здравеопазване като силно затруднения достъп до терапия и по-конкретно до засилващия се недостиг до ефективни лекарства, на високо квалифицирани млади лекари, невинаги адекватните регулаторни политики в здравната сфера и др. В крайна сметка всичко това както е известно е изключително важен компонент на националната сигурност на страната.

В съдържателен аспект дисертационният труд е насочен към търсене на съвременни маркетингови решения при управлението на кризите в публичното здравеопазване.

В труда коректно са формулирани *обекта и предмета на изследването, основната теза и изследователските хипотези*. В подкрепа на основната теза са формулирани три допълнителни изследователски подтези.

Ясно са дефинирани целта и задачите на дисертационния труд. Формулирани са и ограниченията на изследването. За изпълнението на поставената цел и валидиране на основната теза са формулирани 6 изследователски задачи.

Представен е избраният интердисциплинарен изследователски подход, логиката на изследването и изследователските методи. Обоснована е необходимостта от:

- установяване на спецификата на националния пазар на лекарствено снабдяване и присъщите му характеристики;
- концептуализиране на проблема за недостиг на лекарства чрез изясняване на неговото съдържание, причини, глобални измерения и влияния;
- анализиране на съществуващите причини за недостиг на лекарства от гледните точки на потребителите, фармацевтите и дистрибуторите;
- оценка на маркетинговите инструменти при управлението на кризи в публичното здравеопазване и в частност недостига на лекарства;
- систематизиране и обобщаване на ползите от прилагането на маркетингови методи при управлението на недостига на лекарства.

В съдържателно отношение в *първата глава* на дисертационния труд е представен теоретичен литературен обзор и критичен анализ на различните възгледи по отношение на кризите в публичното здравеопазване, техните типове, причини за възникване и въздействията на различните проблеми. Систематизирани и анализирани са основните причини за появата на кризите в публичното здравеопазване. Представени са маркетингови методи като инструмент за управлението на тези кризи. Във *втората глава* е представен авторски глобален анализ от недостига на лекарства, както и специфичните особености на участниците на фармацевтичния пазар в България. *Третата*

глава е посветена на приложението на маркетинговите методи за ефективно управление на недостига на лекарства в контекста на продуктовата, ценовата, дистрибуционната и комуникационната политика в тази сфера, както и взаимодействието със съответната публична администрация. Особено внимание е отделено на три авторски маркетингови изследвания сред търговците на едро с лекарствата, магистър-фармацевтите и крайните потребители (пациентите). За провеждане на тези изследвания са използвани качествени методи и аналитични инструменти (седем вида специализирани анализи). Коректно са формулирани две групи ограничителни условия при осъществяване на тези изследвания – свързани с обекта и предмета на дисертационното изследване, с използваните изследователски методи и решения.

Като цяло в съдържателно и структурно отношение дисертационния труд е добре балансиран, ясно е разграничено теоретичното изложение и емпиричното изследване. Текстът е коректно оформен в редакционно и стилово отношение.

Въз основа на това, считам, че представеният за становище дисертационен труд има завършен вид като самостоятелно научно изследване.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Преди всичко заслужава положителна оценка извършеният интердисциплинарен анализ и авторско комплексно изследване на избраната важна и значима проблематика.

Приемам като значим резултат направените от автора изводи и препоръки в дисертационния труд и свързаните с тях обобщения, представени в автореферата. Сред тях заслужават да се открият:

- обоснованата необходимост, че кризите в публичното здравеопазване и особено системният недостиг на твърде важни лекарства следва да се изведат като стратегически фокус на държавното управление у нас;
- доказаната възможност за ефективността и ефикасността от използване на социалноориентирания маркетинговия подход и актуалните маркетингови инструменти (в т.ч. маркетинговия микс) в социалната сфера за управление на процеса на преодоляване на финансови кризи и особено за превенция и преодоляване на финансови и човешки щети в публичното здравеопазване у нас;
- спешната необходимост от усъвършенстване на регулаторната рамка по отношение вноса (в т.ч. паралелния внос), потреблението (в т.ч. забрана за генеричната замяна) и износа (в т.ч. изкуствения дефицит, породен от нерегулиран в достатъчна степен износ на лекарства) и т.н.;
- разработеният авторски инструментариум за проучване на причините за недостиг на лекарства у нас и изведените потребителски профили на недостига на лекарства;
- представеният в глава трета актуален чуждестранен опит в управлението на публичното здравеопазване (в т.ч. с приоритет върху мениджмънта и маркетинга на лекарствената търговия) и др.

Като цяло оценката на получените научни и научно-приложни резултати дава основание за извода, че са изпълнени поставената цел и изследователски задачи на дисертационния труд, доказани са работните хипотези и е потвърдена тезата на изследването.

По отношение на позоваването/цитирането на различните източници в представения дисертационен труд следва да се посочи, че те са използвани коректно и добросъвестно. В рамките на своята компетентност не съм установила и не разполагам с информация за плагиатство в този труд.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Напълно приемам формулираните от докторантката пет научни и научно-приложни приноса.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантката представя три самостоятелни публикации по темата на дисертационното изследване. Всички публикации са изцяло в проблематиката на дисертационния труд, отразяват основните резултати и осигуряват необходимата публичност на изследването.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът на дисертационния труд е в обем от 51 страници. Същият е оформен коректно и представя обективно изследването и резултатите от него.

7. Критични бележки и препоръки

Към дисертационното изследване могат да бъдат отправени две *препоръки*, насочени към бъдещата изследователска дейност на Боряна Маринкова в избраната интересна сфера:

1. Несъмнен интерес би представлявала възможността занапред да се обогати комплекса от актуални маркетингови инструменти с методи от областта на социалния мениджмънт.
2. Препоръчвам на докторантката значимите резултати от нейната научно-изследователска работа да намерят още по-широко присъствие в международни издания, реферирани и индексирани в световноизвестните бази данни с научна информация Scopus и WoS.

Тези препоръки не намаляват изцяло положителната оценка за съдържателния характер, обхвата и приносите на дисертационния труд и са насочени към бъдещи творчески търсения на докторанта.

8. Заключение

Представеният за защита дисертационен труд има характер на завършено научно изследване. Докторантката демонстрира способност за анализ, обобщение и предлага собствени решения на сложен социално-икономически проблем в сферата на публичното здравеопазване. Получените приносни резултати от дисертационното изследване ми дават основание да приема, че трудът притежава необходимите достойнства и напълно отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение.

С убеденост давам положителна оценка на дисертационния труд и предлагам на членовете на почитаемото Научно жури да присъдим образователна и научна степен „доктор” на *Боряна Василева Маринкова* по специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство” (Публична администрация) в професионално направление 3.7. Администрация и управление.

13.11.2022 г.

гр. Варна

Подпис:

доц.д-р Светла Михалева